

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten seuran kannattaja ilmestyy Astoriassa, Ore., joka tiistai The Western Workmen's Publ. Society'n kuuntamana.

Tilauhinnot Yhdysvaltoihin
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
Canadaan ja Suomeen
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.00

TOVERITAR

Box 99 Astoria, Ore.

Entered as second-class matter July 18th 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)

SUBSCRIPTION RATES
IN THE UNITED STATES:

One year \$1.50 — 6 months 90c

IN CANADA:

One year \$1.75 — 6 months \$1.05

Toimitus:

HELMI MATTSON

Box 99, Astoria, Ore.

TOVERITTAREN TILAAJAMÄÄRÄ OSOTTA:

UUSIA	162
UUDISTUKSIA	84
KATKENNEITA	22

KIRJEENVAIHTOA

Jos Mrs. Jacob Ahistus, joka on lähettänyt kaksi Toverittaren tilausta konttoriin, olisi hyvä ja lähettäisi paikkakunnan nimen minne lehdet on lähetettävä.

TOVERITTAREN LEVITYS KULUNEEN VIKON AIKANA

Hiljakseen, mutta varmasti nousee Toverittaren tilaajamäärä. Tilauksia saapuu tyydyttävästi kautta koko maan. Suurimman määrän uusia tilauksia lähetti viikon varrella toveritar Sanni Johanson, Miami, Ariz. Mainitulle henkilölle kuuluu siltä toisen viikon \$5.00 arvoisen kirjapalkinto, minkä hän saa valitta kirjavarastosta os. Toveritar Box 99 Astoria, Ore. Lisää tilauksia naiset lähettävät Toverittarelle, jotta saadaan 10,000 painomäärä omalle lehdelle.

Toverittaren levitysosasto.

Miten Toverittaren tilausten otossa olisi

Kauan on ollut puhetta Toverittaren tilaajamäärän korottamisesta kymmeneen tuhanteen. Tämä on kuitenkin tähän asti jäänyt vain puhumiseksi, että niin olisi tehtävä. Ei ole ajateltukaan niiden taholta, jolle tämä tilaajamäärän korotus oikein kuuluu, s. o. suomalaisten työläisnaisten kesken, hankkia lehdelle tilaajia siinä määrin, että tuohon päämäärään olisi päästy. Velttous ja vällyttämättömyys lehdettä kohtaan on tietenkin saanut hyvän avun siltä nurkkakuntamästestä käsityksestä, jonka meillä aikoinaan piirihenki synnytti: että koskapa Toveritar kerran ilmestyy lännessä, koskapa se ei tule ulos Piteburg'ista, tai koskapa sen toimitus ei ole Superiorissa, mutta se ilmestyy Astoriassa, niin eipä sitä viitsi tilata ja lukea. Ja taas näin: Ei me naiset tarvitse mitään erityistä naisten lehteä, samallapa sitä tullaan toimeen näissä asioiden selittelyissä kuin miehetkin. Ihmimillistä nim. on, että tehty rikosta pyritään aina lieventämään selityksillä, joiden selitysten tarkoitus on hakea lievennystä rikokselle. Ja viitatut selkat haetaan silloin esiin, kuin on naisten puolustettava siltä rikosta, että eivät välttä luokkataistelu-aseitensa tehoiksi saamisesta ja terävänä pysymisestä. Tilaajamäärän nostaminen kymmeneen tuhanteen on kuitenkin

sellaiseksi saamisen ja sellaisena pitämisen alvan välttämätön ehto nyt.

Ei kuitenkaan ole olemassa tällä mantereella yhtään toista suomenkielistä lehteä, jolle on niin helppo saada tilaajia kuin Toverittarelle kuin vain käsitetään tämän lehden levittämisen tärkeys ja tehdään jonkun verran työtä tilausten keräämisessä.

Miten nyt Toverittaren tilausten otossa olisi meneteltävä?

Tämän kirjoittaja on tullut kokemuksesta sellaiseen tulokseen, että nyt kuin jokaiselle Toverittaren vuosikerran tilaajalle annetaan vapaasti teos Erämaassa ja Mailmalla, pitäisi tätä teosta itsekullenkin paikkakunnalle asioloittien (asiamlesten) tilattava joku summa ja iltamkokous sekä juhlitilaisuuksissa tehtävä suoranainen vetoumus naisille tilata Toveritarta. Jakaa sitten nämä kirjat ja jokaiselta kirjan vastaanottajalta ottaa tilaus Toverittarelle. Samoin menetellä siellä ja silloin kuin on käytävä naisten kortteeripaikoista tilaus ottamassa. Joka ei ilman muuta tilaa Toveritarta ja ota tätä teosta, hänelle on luonnollisesti selostettava lehden tilaamisen tärkeys ja vasta sen perään merkattava tilaus, kuin tämä työläis-toveritar on tullut vakuutetuksi oman lehensä tilaamisen ja sen lukemisen välttämättömyydestä.

Järjestömmä organiseeraajan tehtävä

Sikäli kuin tämän kirjoittaja tietää, ei S. S. Järjestön organiseeraajat nykyään enää pidä kirjallisuutta myytävänä puheltilaisuuksissaan. Valkeapa tietenkin suuria kirjaluokkia on kalenterin mukaan kulkevien luennoitajoiden mukanaan kulletta. Mutta kyllä te vaan voitte laittaa asiansa niin, että teillä on aina joku kymmenen kappaletta kirjaa Erämaassa ja Mailmalla mukana, joita luennottajaisuuksissanne voitte jakaa naisille ja kerätä heiltä tilauksia Toverittarelle. Te näette matkakohtelmanne aina minne teidän on milloinkin mentävä, te voitte pyytää Toverin konttorin lähettämään aina tarpeen mukaan mentävillenne paikalle tätä teosta, että teillä ei tarvitse olla suurta kuormaa kierrätettävänä matkassanne. Myöntänne, että tämä nyt sittekin on teidän puhumattomyyden ohella alvan suoranainen velvollisuus tätä lehteä, tätä liikettä ja osastoverittarianne kohtaan.

Jos ei meidän järjestömmä organiseeraajat ota tätä tehtävää, niin olisinpä halukas näkemään millä syillä he tästä tehtävästä kieltäytyvät. Jos ei organiseeraajamme pidä tapanaan lukea Toveritarta, ehkenpä joku toverittarista toimittaja heidän käteensä tämän toivomuksen.

Kymmenen tuhatta. Ei kesän helte, ei kuhertelu eikä muut riisauksikat, unti, eikä kesäkemumatkat saa tällä kertaa enää esteeksi tulla, vaan tälle lehdelle on tilaajaksi jokaisen rehellisen työläisnaisen tultava. Tilaajamäärän on aina nyt osoitettava nousua, ainakin niin kauan kuin on saavutettu ensimmäinen lehtemme levitys päämäärä, 10,000.

Toimitusta on avustettava.

Olemme taasenkin onnistuneet saamaan tähän lehteen periaatteellisilta katsomuksiltaan varman ja suomenkielen käyttöön nähden kyvykkään toimittajan. Mutta ilman ulkopuolista jatkuvaa avustusta ei lehtemme tule pysymään eloisana, pirteänä ja naistemme syvä riveillä herättävänä ellei raajattaret kautta maan multa kirjoituksillaan lehdettä. Kynänsä käteen ja kirjoitit, paikkakunta ja muuta, Toverittarelle ja näin yhdessä, tilausten tulviessa lehdteen konttoriin ja kirjeiden saapuessa jatkuvasti toimitukseen, on meillä sellainen sivistysväline, johon me saamme olla ja ylpeydellä viitata. Kulkuri.

Toverittaren levityksestä

Vihdoinkin siis on tullut Toverittarenkin levitysvuoro, tosin vasta viimeisimmäksi kaikista toisista puoluelehdistä ja vielä vuoden huonoimpana aikana. Sillä jokainen tiedämme, että helmä- ja elokuu ovat kirjallisuuden ja sanomalehtien levittämiseksi vuoden huonoimmat kuukaudet. Toverittaren levittämiseksi varsinkin on tämä kuukausi mitä epäedullisista syistä, että suurin osa palvelustytöistä joutuu menemään maalle isäntäväkensä kanssa ja kaikki ne työläisnaiset, jotka suinkin voivat päästä menevät tämän kuukauden ajalla jonkun varsinaiselta olinpaikoiltaan hetken levolle, eivätkä niinollen ole asiamlesten saatavilla. Mutta täydytään sitä kaikesta tyytyä tällä kertaa tähänkin. Kuitenkin olisi ehdottomasti pidettävä mielessä sitä, että Toveritar tulee saamaan seuraavaksi levityskuukaudekseen yhden parhaimmista talvikuukausista — esim. helmikuun, jolloin on m. m. sosiaalinen naistenpäivä — korvaukseksi tästä huonosta levitysaajasta.

Mutta, vaikka Toverittaren levityskuukausi sattuiinkin näin huonolla ajalla, niin suurta toivoa ja varmoja takeita lehtemme levitystyön onnistumiselle antaa kuitenkin se, että vuoden uuden tai uudistetun tilauksen mukana annetaan nykyisen toimittajamme ja paljon pidetyn kirjallijattaremme toveritar Helmi Mattsonin uusi romaani: Erämaassa ja Mailmalla. Myöskin se selkeä, ettei tilaajille annettavasta lahjakirjasta huolimatta saavat asiamlehet tavallisen palkkion ja utterimmat heistä vielä palkintoja, varmentaa mitä parhaita toiveita tästä alotetusta levitystyöstä. Toivottavasti nyt saamme Toverittaremme täyttävässä kymmenen vuotta sen tilaajamäärän kymmenessä tuhannessa.

Allekirjoittaneella on ollut ilo lukea Erämaassa ja Mailmalla ensimmäiseksi sen lähdeittä tekijänsä kynästä, ja täytyy sanoa, että kertomus miellytti ja vei mukansa heti ensi lehdeltä alkaen. Niin elävistä ja lennokkaasti kertoo tekijä siinä luonnosta, ihmiselämästä ja tapahtumista; niin johdonmukainen, selvä ja mukaansatempaava on kertomuksen juoni, jotta onpa kuin lukija itsekin eläisi kerrottujen asioiden ja tapausten erottamattomana osana. Ja pitäisi sitä, että Erämaassa ja Mailmalla on hyvän kaunokirjallisen kokoonpanonsa puolesta erittäin miellyttävä, on se kirjoitettu selvässä ja pirteässä luokkahengessä. Se on yksi miellyttävimpistä työväen romaaneistamme. Ja tähän asti ilmestyneistä toveritar Mattsonin romaaneista on Erämaassa ja Mailmalla kaikista parhain, joskaan ei laajin, ja kaikista häneä romaaneistiaan ja runoistaan olemme pitäneet paljon.

Kuten jo v. k. 22 p. numerossa Toveritarta selostettiin, pääsee tämä Helmi-siskon uuden romaanin omistajaksi ja lukijaksi alnoastaan tilaamalla tai uudistamalla Toverittaren tilauksen vuodeksi. Tuntuapa melkein uskomattomalta, että uusi, alvan erikoisesti kustannettu kirja voidaan jakaa lahjana tilaajalle \$1.50 lehdteen tilauksesta. Mutta Toverin Kust. yht. johtokunta on uskaltanut ryhtyä näinkin suurin varoja kysyvään uhraukseen siinä toivossa ja varmuudessa, että siten saadaan Toverittaren tilaajamäärä nousemaan vähintään kymmeneen tuhanteen, jolloin tämänkin lahjakirjan kustannukset tulisivat jossain määrin korvatuksi.

Erämaassa ja Mailmalla hinta, jos sitä myytävänä kannattaisi olla vähintään 75 senttiä. Paljon kehoitusta työväen romaaneistakin on se hinta maksettu, puhumattakaan roskaromaaneista. Laulispa nyt jokai-

sen naisen tilaavan tai uudistavan Toverittaren tilauksen kun sen keran saa puolella hintaa. Älkää siis kukaan jääkö odottelemaan sitä että kunhan asiamles sattuu tulemaan tilausta kerjäämään, vaan etsikää kukin paikkakuntanne asiamles ja pistäkää hänelle Toverittaren koko vuoden tilauksen hinta. Pitämmättä kehoituksitta toivon hartaasti, että jokainen suomalainen työläisnainen ymmärtäisi oman etunsa ja hankkisi itselleen uuden romaanin: Erämaassa ja Mailmalla sekä Toverittaren,

Toveritervehdyksin:

Maiju Nurmi.

Pakinaa

Ajattelin etsiä ylös ruostuneen kynän, kun se on ollut jo vuoden ajan ruostumassa. Niin, Toverittareessa on pakistua ja väitely useita eri kertoja. Viimeksi kai väiteltiin naisten nuplyksistä, etupäässä virkkauksista. Jotkut tuomitsevat sellaiset jonkin joutaviksi, mutta minä olen siinä eri mieltä. Useat naiset sanovat, että lehti on mielenkiintoinen, kun siinä on joku väitely. Tulee luettua, että mitä se ja taas toinen sanoo. Kaikista on aina jokin oppimista. Olen seurannut Toveritarta hyvin tarkoin, mutta en muista, onko siinä muulloin väitely niin paljon kuin Selma-täidin aikana. Mutta miksi juuri silloin lehti oli niin haluttu, sitä luki jokainen. Tilaajamäärä oli säännöllisesti kohoamassa. Aina siitä puhuttiin, keuhuttiin ja moitittiin. Monta romaania oli yhtäaika, joita Selma-täti julkaisi. Luin silloin Toverittaresta, että lehteä hyppyytettiin niin, että se ei saa kauan olla yhdessä talossa. Ihmiset nähkääs ovat vielä niin romaanein nälässä. Minä olen sitä mieltä, että Toveritar on naisten agitatsioonilehti ja tulisi sisältää agiteeraavia ja poliittisia kirjoituksia. Mutta naiset ovat väittäneet minulle, että lehti sellaisenaan on liian kuiva ja yksitoikkoinen. Aina pitäisi siinä olla joku opettavainen jatko-romaanin, joka tekisi lehden mielenkiintoiseksi. Estätän siis seuraavaa: Toverittareessa saa etusivulla ja toimitussivulla olla agitatsioni ja opettavia kirjoituksia. Sitten Kodin osasto ja paikkakuntakirjeet. Senjälkeen olisi romaanien vuoro. Jokainen lehden lukija alkaa etusivulta järjestyksessä, kunnes tulee romaanin. Se olkoon niinkuin syöttinä. Kun istumme ruokapöytä, niin ensin syömme vahvemman ja vaikeammin sulavaa ruokaa alle ja sitten helpommin sulavan päälle. Se on sitten niinkuin joku herkkupala. Ei kukaan alkamminen ole niin lapsellinen, että tartuisi heti jälkruuan kimppuun. Muistutan niitä kykeneviä Toverittaren avustajia, että antaapa tulla niitä opettavia romaania. Selma-täti, Klaude-täti, Miilia, Anna Kangas ja monet muut kykenevät kynäilijät, ottakaa huomioon.

Ajattelin, että jonkun pitäisi esittää joku asia, josta väiteltäisi, niin kyllä naiset taas innostuisivat kirjoittamaan. Kyllä sitä silloin osaa kirjoittaa kun on innostusta. Eihän toimitus voi koko lehteä täyttää, vaikka olisi miten erinomainen. Jos jollakin on minun esitystäni vastaan, niin pankoon kamppoihin. Tai jos on ajateltu joku väitely aihe niin esittäköön sen. Täällä ollaan. — Entinen Marguettin Maiju.

W. BERKELEY, CALIF.

Ei kaikki, jolle abloteerataan, ole hyvää. Ei ainakaan se näyttökappale "Lehmätyttö", jonka osastomme näyttämöseura esitti 27 p. kesäk., vaikkapa käsiä räpytettiin.

Kappale "Lehmätyttö" on mitä raain kuvaus työläisten elämästä. — Näytelmän kirjottaja on nimeä "Lehmätyttö" antaessaan erehtynyt. Pa-